SAMARQANDNING TURIZM SALOHIYATIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI

Esanov Samariddin Karimovich
Oriental universiteti Tarix yo'nalishi magistranti
DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.23153539

Annotatsiya

Mazkur tezisda Samarqand viloyatining turizm salohiyati, uning mamlakat iqtisodiyoti va xalqaro turizm bozoridagi o'rni hamda mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish istiqbollari tahlil qilingan. Samarqandning boy tarixiy-madaniy merosi, UNESCO Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilgan obidalari va zamonaviy turizm infratuzilmasining rivojlanish tendensiyalari o'rganilgan. Shuningdek, hududning turistik jozibadorligini oshirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: turizm, Samarqand, madaniy meros, turizm infratuzilmasi, ziyorat turizmi, UNESCO, iqtisodiy rivojlanish.

Abstract

This thesis analyzes the tourism potential of the Samarkand region, its role in the national economy and the international tourism market, as well as the prospects for the effective utilization of its existing opportunities. The study examines Samarkand's rich historical and cultural heritage, its monuments included in the UNESCO World Heritage List, and the current trends in the development of tourism infrastructure. In addition, practical recommendations aimed at increasing the region's tourist attractiveness are proposed.

Keywords: tourism, Samarkand, cultural heritage, tourism infrastructure, pilgrimage tourism, UNESCO, economic development.

Аннотация

В данном тезисе анализируются туристический потенциал Самаркандской области, её роль в экономике страны и на международном туристическом рынке, а также перспективы эффективного использования имеющихся возможностей. Исследованы богатое историко-культурное наследие Самарканда, памятники, включённые в Список всемирного наследия ЮНЕСКО, а также современные тенденции развития туристической инфраструктуры. Кроме того, разработаны практические рекомендации по повышению туристической привлекательности региона.

Ключевые слова: туризм, Самарканд, культурное наследие, туристическая инфраструктура, паломнический туризм, ЮНЕСКО, экономическое развитие.

Asosiy qism

Bugungi kunda turizm jahon iqtisodiyotining eng daromadli va istiqbolli tarmoqlaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston ham turizmni iqtisodiyotning strategik yo'nalishlaridan biri sifatida rivojlantirishga alohida e'tibor qaratmoqda. Mamlakatning turistik salohiyatini belgilovchi asosiy

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

omillardan biri uning boy tarixiy va madaniy merosi hisoblanadi. Shu jihatdan Samarqand alohida ahamiyat kasb etadi.

Samarqand dunyodagi eng qadimiy shaharlardan biri bo‘lib, Buyuk Ipak yo‘lining muhim markazlaridan sanaladi.[1] Shaharda joylashgan Registon maydoni, Shohi Zinda majmuasi, Bibixonim masjidi, Go‘ri Amir maqbarasi va Ulug‘bek rasadxonasi kabi obidalar nafaqat O‘zbekistonning, balki butun insoniyatning madaniy merosi sifatida e’tirof etilgan.[2] 2001-yilda Samarqand “Madaniyatlar chorrahasi” nomi bilan UNESCO Butunjahon merosi ro‘yxatiga kiritilganligi uning xalqaro turizm bozoridagi nufuzini yanada oshirdi.[3]

So‘nggi yillarda Samarqandda turizm infratuzilmasini rivojlantirish bo‘yicha keng ko‘lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Xususan, zamonaviy mehmonxonalar, transport-logistika tizimi, xalqaro aeroport faoliyatining kengaytirilishi hamda “Silk Road Samarkand” turistik majmuasining ishga tushirilishi hududga tashrif buyurayotgan turistlar sonining ortishiga xizmat qilmoqda.[4]

Shunga qaramasdan, Samarqandning mavjud turizm salohiyatidan to‘liq foydalanilmoqda deb bo‘lmaydi. Birinchi navbatda, turistik mahsulotlarni diversifikatsiya qilish zarur. Hozirgi vaqtda asosiy e’tibor tarixiy-me’moriy turizmga qaratilgan bo‘lsa-da, gastronomik turizm, ekologik turizm, etnografik turizm va tadbirlar turizmini rivojlantirish imkoniyatlari ham mavjud.[5]

Ikkinchi muhim yo‘nalish – raqamli texnologiyalarni keng joriy etishdir. Zamonaviy turistlar sayohatni rejalashtirishda internet platformalari va mobil ilovalardan faol foydalanadilar. Shu sababli Samarqandning turistik obyektlari bo‘yicha virtual ekskursiyalar, QR-kodli axborot tizimlari va ko‘p tilli mobil ilovalarni rivojlantirish maqsadga muvofiqdir.

Uchinchi yo‘nalish sifatida xalqaro marketing faoliyatini kuchaytirish zarur. Samarqandning tarixiy merosi va zamonaviy turistik imkoniyatlari xalqaro ko‘rgazmalar, ijtimoiy tarmoqlar hamda xorijiy ommaviy axborot vositalari orqali keng targ‘ib qilinishi lozim. Bu esa xorijiy turistlar oqimini yanada oshirishga xizmat qiladi.[6]

Shuningdek, tarixiy obidalarni asrash va ulardan oqilona foydalanish masalasi ham dolzarb ahamiyatga ega. Turistlar sonining ortishi ayrim yodgorliklarga antropogen bosimni kuchaytirishi mumkin. Shu sababli madaniy meros obyektlarini saqlash va restavratsiya qilish bo‘yicha xalqaro tajribani qo‘llash muhim hisoblanadi.

Ziyorat turizmi ham Samarqandning istiqbolli yo‘nalishlaridan biridir. Shohi Zinda majmuasi, Imom al-Buxoriy yodgorlik majmuasi va boshqa muqaddas qadamjolar musulmon mamlakatlaridan

---

[1] Samarkand – Crossroads of Cultures: Nomination File. – Paris: UNESCO World Heritage Centre, 2001. – P. 15–18.

[2] Samarkand – Crossroads of Cultures: Nomination File. – Paris: UNESCO World Heritage Centre, 2001. – P. 48-54.

[3]UNESCO World Heritage Centre. Samarkand – Crossroad of Cultures [Elektron resurs]. URL: https://whc.unesco.org/en/list/603/ (murojaat sanasi: 06.06.2026).

[4] Timothy D. J., Boyd S. W. Heritage Tourism. – London: Routledge, 2006. – P. 56–64.

[5] Richards G. Cultural Tourism: A Review of Recent Research and Trends // Journal of Hospitality and Tourism Management. – 2018. – Vol. 36. – P. 12–21.

[6] Bandarin F., van Oers R. The Historic Urban Landscape: Managing Heritage in an Urban Century. – Oxford: Wiley-Blackwell, 2012. – P. 35–42.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

keluvchi sayyohlarni jalb qilish imkoniyatiga ega. Ushbu yo‘nalishni rivojlantirish O‘zbekistonning xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshiradi.

Xulosa

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, Samarqand O‘zbekistonning eng yirik turistik markazlaridan biri bo‘lib, uning turizm salohiyati tarixiy-madaniy meros, qulay geografik joylashuv va rivojlanayotgan infratuzilmaga asoslanadi. Samarqandning turizm salohiyatidan samarali foydalanish uchun turistik mahsulotlarni diversifikatsiya qilish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, xalqaro marketingni kuchaytirish hamda madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish bo‘yicha tizimli choralarni amalga oshirish zarur. Mazkur yo‘nalishlarning rivojlantirilishi hududning iqtisodiy o‘sishiga, yangi ish o‘rinlari yaratilishiga va O‘zbekistonning xalqaro turistik nufuzini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro`yxati:

1. Samarkand – Crossroads of Cultures: Nomination File. – Paris: UNESCO World Heritage Centre, 2001. – 154 p.
2. UNESCO World Heritage Centre. Samarkand – Crossroad of Cultures [Elektron resurs]. – Mavjud: https://whc.unesco.org/en/list/603/ (murojaat sanasi: 06.06.2026).
3. Timothy D. J., Boyd S. W. Heritage Tourism. – 2nd ed. – London: Routledge, 2006. – 256 p.
4. Richards G. Cultural Tourism: A Review of Recent Research and Trends // Journal of Hospitality and Tourism Management. – 2018. – Vol. 36. – P. 12–21.
5. Bandarin F., van Oers R. The Historic Urban Landscape: Managing Heritage in an Urban Century. – Oxford: Wiley-Blackwell, 2012. – 256 p.
6. UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. – Paris: UNESCO World Heritage Centre, 2023.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.